Ficțiunea

OPTm
nr. 40, 29 august 2022
Săptămânal de cultură

Ioana Miron are două
aripi de spumă,
o știu bine, pentru că
adeseori rămâne la
cafeneaua zenobilor
Zenob

Cu Henrik Ibsen aș pleca pe urmele lui Edward Munch.
Și nu cred că am avea nevoie de prea multe cuvinte

Director de număr: Emanuela Ilie

Giovanni în luna august

Doina Ruști

Boccaccio (1313-1375)! În fiecare vară îmi aduc aminte de el, poate pentru c-am citit *Decameronul* într-o vară, chiar într-o lună ca aceasta, de august opărit. A scris poeme, studii pe diverse teme (istorie, mitologie, geografie), o monografie închinată lui Dante (în care povestește și istoria Francescăi din Rimini, așa cum circula în epocă), dar Boccaccio rămâne în istoria literaturii mai ales prin *Decameronul*, un pseudoroman, în care sunt adunate multe dintre povestirile lumii mediteraneene, de la Antichitate, până în vremea sa. Apar aici și povestiri din *O mie și una de nopți*, dar și povestirile lui Apuleius, din *Măgarul de aur.*

Boccaccio imaginează că în timpul unei epidemii de ciumă zece tineri se izolează într-un castel, unde inițiază un joc: în fiecare zi unul dintre ei stabilește o temă pe care ceilalți o ilustrează prin câte o poveste. Iată un joc, care n-a murit încă. Gustul ăsta al antologării tematice e încă viguros, și chiar și temele sunt încă actuale. Avem aici istorisiri despre destinul necruțător, despre firea schimbătoare a omului, farse, întâmplări ciudate, iubiri excepționale sau nefericite, aventuri în spații exotice, povestiri care ilustrează diferite caractere umane etc.

Spre deosebire de *O mie și una de nopți*, în *Decameronul,* povestirea are funcția de a aboli timpul, de a transfigura o situație-limită. Când lumea este amenințată de aripa morții, imersiunea într-un univers imaginar ucide teama de moarte.

Una dintre povestirile mele preferate este a zecea, din cea de-a treia zi, spusă de Dioneo. O fată păgână, în vârstă de 14 ani ani, pe nume Alibech, își dorește să se creștineze, iar ca prim pas, apucă drumul pustiei, așa cum auzise. În izolare, fără vacarmul vieții cotidiene, fără societate, de fapt, omul se apropie de zeul lui sau măcar se pregătește ca să găsească unul. Desigur, Alibech are nevoie de un mistagog, de cineva care știe unde sunt ascunse ușile drumului mistic. Ea e în căutare de pustnici, capabili s-o învețe principiile noii religii. După cum se vede, era plin deșertul de astfel de bărbați, caci repede dă de unul. Pustnicul, om fricos în credințele lui, se străduiește să scape de această fată nemaipomenit de frumoasă, de teamă să nu cadă în păcat. Însă, nu departe de acesta, se afla Rustico, un personaj ilustrativ pentru tipologia boccacciană. Este el pustnic, dar nu unul încuiat. Principiul lui de bază este că n-are rost să se opună pornirilor firești. Ești acolo, slujitorul lui Dumnezeu, dar nu cât să crape fierea-n tine. Așa încât trăiește alături de fată o poveste mistico-sexuală, învățând-o *să-l bage pe dracu în iad.*

Epic pur, de-a lungul căruia până și regulile moralei sociale sunt povestite fără grabă, discursul lui Boccaccio se potrivește lunii august pentru că te anunță subtil că ești pe graniță, în curând vine toamna, dar n-are rost să te temi, timpul e uneori ca o peltea în care încap multe fapte.

OPT motive pentru care să bei vin

Andreea Ferigeanu

De ce am ales vinul? Am cel puțin opt motive. Pentru că e viu. Pentru că uneori e capricios, uneori e agitat, uneori are nevoie de liniște, de singurătate și meditație, uneori e deschis, cu chef de povești - dacă știi cum să-l iei, e plin de surprize. Are nevoie de odihnă după un drum lung, are nevoie de răbdare, are nevoie de un prieten. Este uman. Vinul e mereu altfel. Niciun om nu poate să bea de două ori din același vin, pentru că nici vinul, nici omul nu mai sunt la fel. Faceți un experiment. Luați-vă o sticlă de vin roșu (de preferat, să nu fie vin de țară), turnați-vă un pahar, gustați, gândiți-vă la ce gustați, plimbați-l prin gură, încercați să simțiți ce simțiți, practicați mindfulness. Apoi, lăsați paharul să se odihnească pe masă vreo jumătate de oră, depărtați-vă de el, faceți o plimbare, iar apoi gustați din nou. Repetați, simțiți, gustați. Veți observa că e altfel, de regulă,

mai bun, mai aromat, mai fructat. I-ați dat timp, v-ați împrietenit, s-a relaxat.

Vinul este o temă recurentă în literatură, pentru că îndeamnă la inspirație, pentru că există Omar Khayyam care scria: *Sufletul vinului? O, Doamne, ce ușor!/ Olari, neteziți bine lutul ulcioarelor! / Drept cupă să alegeți un crin galben de munte/ Ca sufletu-i de boare în sufletu-mi să cânte!*

Apoi, vinul e un element cultural, filosofic, social, pentru că niciun poet nu se îmbăta cu apă rece, ci cu șpriț, amăgind mai întâi femei, apoi pe el însuși. Vinul trebuie apreciat pentru serile de vară la terasă, pentru starea aia perfectă după două pahare, când ești ușor amețit, puțin cherchelit, când miroase a tei și nu știi ce te îmbată mai repede, când îți iubești prietenii mai mult ca oricând, te apucă dragostea, îi iei în brațe, ești ridicol și nici nu știi, iar ei se bucură, râd, te iau la rândul lor în brațe și te gândești cât de frumoasă e viața. Pentru clinchetul paharelor atunci când ciocniți – cel mai frumos sunet.

Dar e și un hobby care te îmbogățește cultural, dar îți golește portofelul. Pentru că îți vei impresiona prietenii cu anectodele și funfactsurile din lumea vinului sau vei părea doar un snob cu prea multe pretenții. Vei fi sărac și cool sau sărac și snob. Sigur nu vei trece neobservat. Oricum ar fi, e o lume imensă care începe de la pahare, sticle, viță de vie, istorie, zone geografice și se termină cu note de degustare, arome, tanini, terroir. E o lume veche și nouă, nesfârșită și mereu altfel.

Și e și foarte cool să te duci în supermarket, la raftul de vinuri și să știi ce să alegi, să știi ce-ți place și să nu te uiți la rafturi ca la tabelul lui Mendeleev. Pentru că e amuzant când chelnerii îți spun că au vin alb, roșu sau rose.

La un pahar de vin se leagă prietenii, se dezbat problemele lumii, vinul te îndeamnă să o lași mai moale cu corectitudinea politică, să păstrezi oarecșe finețuri și delicatețuri în discuții, dar și în farfurie. La vin se și bârfește, iar eu un pairing mai cinstit nu știu.

Iar dacă n-ai poftă de vin, poți bea oricând șampanie sau spumant. Iar bulele merg cu cartofi prăjiți.

„Remember, remember The fifth of November"

Andrei Velea

Ne-am întâlnit într-o campanie electorală în urmă cu zece ani. În fapt, nici nu mi-era foarte clar ce căutam acolo. Eram singur și m-am băgat mai mult din curiozitate. Conta ideea că, poate, cunosc pe cineva. Era un mix de implicare civică și socializare. Alții merg la dansuri latino sau la cenacluri literare. Ori stau și frunzăresc înfrigurați tot soiul de site-uri de matrimoniale, populate acum de aplicații de inteligență artificială, fără o persoană reală în spate. Aveam atunci un blog renumit în oraș. Începusem de la câteva idei mai sărite de pe fix aruncate în spațiul virtual și ajunsesem să fiu citat și-n presa națională. O nebunie totală, scriam cu pseudonim. Acel timp era un tăvălug, un carusel și m-a prins într-un mod pe care nici n-am mai încercat să mi-l explic.

Dar ea... Ea rupea privirile tuturor. Atunci când a intrat în barul din care a început povestea acelei campanii electorale, toți ochii erau ațintiți asupra ei. Cămășuța mov, vaporoasă, fustița scurtă și mulată pe trup, felul în care lingea câteva granule de zahăr de pe marginea paharului de limonadă, apoi poveștile despre cum l-a cunoscut pe individul al cărui partid a trebuit, practic, să-l preluăm cu forța... Privirea hotărâtă, formele generoase, sprâncenele alungite, părul lung, despletit, lăsat liber pe spate. Și decolteul, da, decolteul... Era încă vară, berile curgeau la halbe de-un litru. Am ezitat să dau un răspuns clar celor de la partid până am cunoscut-o. De abia atunci mi-a fost clar și m-am băgat în toată nebunia care s-a încheiat undeva prin noiembrie.

Văzusem din prima seară pe Facebook că n-are pe nimeni și am zis să încerc. Partidul în care intrasem aparținea, în fapt, altcuiva. Era o preluare, avea deja câteva filiale în țară. O situație jenantă, cel puțin pe plan local. Omul care o conducea aici era un aventurier, un măscărici, dat mai târziu în judecată pentru trafic de persoane, dar pe atunci foarte plin de sine, că avea în birou un tablou cât tot peretele cu el îmbrăcat în cavaler teuton. Recita pe bandă rulantă din clasicii naționalismului românesc și se lăuda cu studii militare în Ucraina, dar nu-i găsea nimeni diploma. Filiala centrală fusese preluată de grupul civic din care făceam și eu parte și urma ca peste tot să fie puși oamenii noștri la butoane. În oraș exista deja filiala condusă de marele cavaler. Avea și susținere la centru, de la cei din garda veche. Unde să ieși cu el în public? Individul trebuia ținut în cușca lui, ne tăiam craca de sub picioare dacă ne afișam cu el.

(din romanul *a.normal*, aflat sub tipar, la ed Litera, BPC)

Cu șapte pași înainte de *Sfârșit*

Luiza Negură

Vara lui 2022 aduce pe raftul *Bibliotecii de Proză Contemporană* de la Editura Litera un nou volum, semnat de Alexandru Lamba. *Șapte virtuți și-o păcătoasă moarte* este un roman incitant, cu o desfășurare literar-cinematografică ce mizează pe atmosfera specifică unui thriller și urmărește povestea lui Horia, un tânăr corporatist pus față în față cu irizările subtile ale morții.

Liviu G. Stan este cel care semnează *Prefața*, delimitând cu multă acuitate un prim plan simbolic menit să evidențieze pierderea de sine a personajului, defragmentarea psihologică pe fundalul realismului brut, considerând textul „romanul-țipăt al unei căderi în gol." (p. 8)

Alături de Horia, cititorul devine parte a unei lumi care se dilată sub lumina unui reflector uriaș, pulsând în ritmul obsesiei thanatice a protagonistului. Cadrul se deschide treptat, iar eroul este plasat cu subtilitate pe un fals *platou de filmare*, ce reconstruiește realitatea, dând iluzia banalului. Autorul își asumă conturarea unui eșafodaj literar care surprinde jocul de-a viața și de-a moartea, romanul devenind, în mod absolut paradoxal, o parabolă nu a pierderii, ci a regăsirii. *Păcătoasa moarte* trage cortina la ieșirea personajului din scenă, oferind posibilitatea unei noi șanse la viață pentru cei nevinovați.

Scris la persoana I, discursul oscilează între planul evenimențial și cel psihologic, iar inserțiile de monolog adresat devin reculuri ale sondării unei conștiințe bulversate de iminența morții. Reverberațiile unui sfârșit perceput în manieră naturalistă sfâșie echilibrul interior al personajului, în al cărui destin se interțes cele șapte păcate capitale, transformate de Alexandru Lamba în „șapte virtuți deșarte".

Viața lui Horia corespunde în planul romanesc unui limbo în care timpul și spațiul rulează fie în viteză, fie într-un soi de slow-motion cu miză analitică. Urmărit parcă de trecutul pe care încearcă să îl îngroape sub vălul negru al uitării, protagonistul pare să aibă un alter-ego ce aparține alterității și a cărui personalitate tulburată reiese indirect prin intermediul relatărilor lui Călin, fostul său coleg de școală. Frustrările refulate, împreună cu imputarea morală a unui gest criminal, îl determină să aleagă alternativa lucrului *remote*, mutându-se alături de soție din spațiul agitat și aglomerat al orașului într-un sat pe malul Dunării.

Atmosfera bizară, din care irup semnele prevestitoare ale morții ce răsuflă și aici alături de el, îl învăluie ca într-o convulsie profundă, dându-i senzația sufocării oricăror tendințe violente. Forma amuțește fondul, dar Horia se dovedește a fi un personaj aflat pe un drum cu sens unic.

Pornirea criminală se dovedește mai puternică decât luciditatea, iar piatra cu care omoară un om se transformă într-un bolovan ce îi va zdrobi orice șansă la fericire. Ceea ce protagonistul numește instinct de supraviețuire corespunde în fapt unei dezlănțuiri animalice, nesupuse niciunui filtru al rațiunii: „Așa că am îngenuncheat pe brațul lui și l-am lovit din nou, în față, ținând piatra cu două mâini, deși căzuse. Universul se limita la spațiul dintre bulgărele acela tare și însângerat și figura terciuită." (p. 80)

Frica pe care o citește în ochii soției reia, în mod sugestiv, momente din trecutul său, conturând raportul dintre protagonist și ceilalți.

Continuare în versiunea online

Dragostea și fațetele suferințelor sale

Alexandra Olteanu

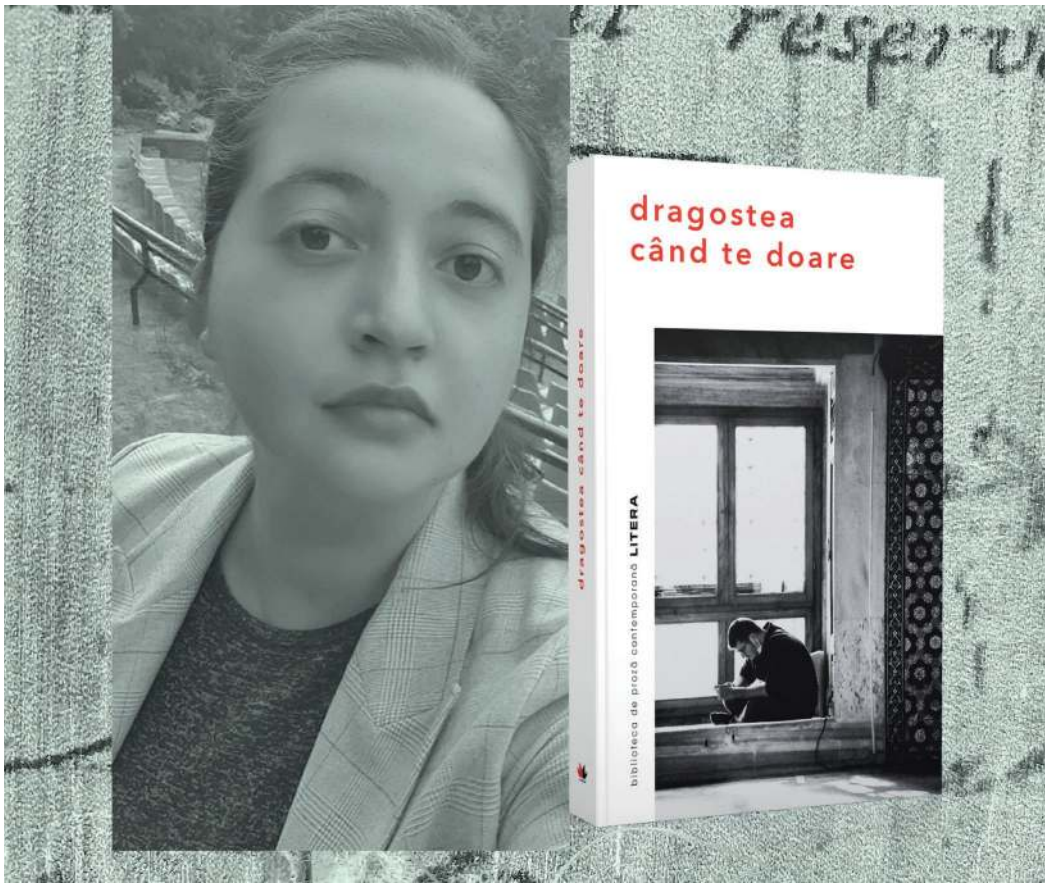

Urmând excelentului volum de proză fantastică *Treisprezece* (Litera, București, 2021), recentul volum colectiv *Dragostea când te doare* reunește șaisprezece povestiri scurte pe tema iubirii. Aparentul convenționalism tematic pe care l-am bănui în spatele unei asemenea inițiative literare este dinamitat încă de la primele pagini, provocând gusturile și expectanțele cititorului printr-o panoramare seducătoare a temei. Cei șaisprezece autori care semnează aceste bijuterii narative (Andrei Panțu, Florin Spătaru, Ligia Pârvulescu, Liviu G. Stan, Cristian Fulaș, Radu Aldulescu, Radu Găvan, Delia Hügel, Dorian Dron, Allex Trușcă, Laura Sorin, Dan Sociu, Emilia Toma, Irina Georgescu Groza, Doina Ruști și Cosmin Leucuța) compun proze inedite, sfâșietoare, melancolice, joviale, feerice sau chiar lirice, care radiografiază cu minuțiozitate toate ipostazele iubirii. Forța de sugestie angrenată în fiecare povestire caută să sugereze mai mult decât conținuturile materiei epice, vertebrate de intuiția esențialului.

Regia interacțiunilor personajelor cu sentimentele asociate iubirii oscilează între transcrierea fidelă a realităților fruste și surprinderea evanescențelor. Triumfurile stilistice le egalează pe cele ale viziunii literare, iar diversitatea registrelor și mediilor în care se desfășoară poveștile sentimentale dovedesc intensitatea acuității analitice a scriitorilor. Firul care leagă toate piesele narative ale volumului este profunzimea reflecției, ce învăluie chiar și cele mai frivole reprezentări ale sentimentului. Reacțiile spontane și imprevizibile ale comportamentului uman care cunoaște dragostea prefigurează preocuparea pentru situații emblematice, generice, particularizând situațiile existențiale cu notele propriului discurs „îndrăgostit“. Reflecțiile asupra iubirii mature, adolescentine, copilărești, pasionale sau inocente presupun acumulări, izbucniri, mistuiri și decantări îndelungi ale afectelor, alături de o putere covârșitoare de abstragere a esențialului.

Diversitatea formulistică permite diferitelor tipuri de dragoste să capete corpuri polimorfe, ce transformă întâmplările în camere de rezonanță ale cazuisticii sentimentale. Virtuțile eseistice, vocația pentru eveniment sau alegorie cadențează micile și intensele incursiuni în biografia compozită a iubirii. Autorii volumului știu foarte bine să coboare în miezul vieții, în intimitatea ei, să îi simtă pulsul și să îi descifreze misterele. Una dintre cele mai puternice impresii este cea de autenticitate clocotitoare, cristalizând realul într-un set de proiecții alternative pasionante, care se completează reciproc.

Un anumit număr de piese narative se armonizează, urmărind principalele vârste ale dragostei. Într-o proză ingenios construită, *Crăpătura*, Liviu G. Stan vorbește despre iubirea preadolescentină și curiozitățile sale chinuitoare, despre curaj, temeri și seducție copilărească. Cristian Fulaș ipostaziază frivolitatea atracției dintre adolescenți, imitându-le limbajul, preocupările și modul în care interacționează. Titlul, *Poveste de dragoste*, redă natura parodică a poveștii, care sparge, rând pe rând, toate așteptările de lectură. Adolescenții joacă un rol străveziu, iar motivațiile din spatele gesticulației lor sunt lesne de ghicit.

Proza lui Radu Aldulescu, descrie iubirea matură, lipsită de iluzii, dominată de spaima de singurătate. Relația dintre doi oameni simpli nu se mai întemeiază pe afecte sau pe himerele romantice, ci pe un soi de pragmatism amoros care nu exclude efuziunile pasionale.

Apare aici și iubirea filială (Radu Găvan, *Între nisip și apă)*, dar și proză fantastică de calitate, semnată de Allex Trușcă si Laura Sorin.

Volumul colectiv *Dragostea când te doare* se compune dintr-o colecție de povestiri peste care opțiunea tematică țese un strat de încrâncenare melancolică. Fiecare piesă narativă imprimă cu subtilitate un aer ceremonios suferințelor sentimentale, peste care plutește o resemnare caldă, valorificată cu o remarcabilă finețe epică.

Dragostea când te doare, vol colectiv, Litera, București, 2022, prefață de Iulia Micu.

Continuare în versiunea online.

Ioana Miron: Verde mov rogvaiv

Ioana Miron are două aripi de spumă, o știu bine, pentru că adeseori rămâne la cafeneaua zenobilor, ca să și le întindă la soare, două aripi albastre, care au cel puțin 3000 de stadii la bord, care au zburat pe deasupra Tamisei, pe la Gibraltar și chiar mai departe. Iar de câte ori întinde aripile rămân în urmă cuvinte, ca petalele de cicoare, ca dorințele uni om melancolic.

În care dintre poemele tale încap cele mai multe obiecte?

În acest poem, dintr-un volum în lucru, mai exact îmn poemul *anamneze în ordine afectivă:*

În subconștient, oamenii rămân blocați la vârsta când au fost iubiți cel mai puțin.
În subconștient primează starea pre-animalului, trasnparențele oricărui mecanism de funcționare, după ce ai înțeles cum vine totul.
Calmul mimat versus cumularea blocajele, simbioză lor până în haosul controlat al apropierilor pe furiș.
(Mimarea distanței.)
Haosul mic de provincie unde înveți să ții pasul, unde aproape toată lumea cunoște pe aproape toată lumea în oridinea aparențelor.
Încă te mai poți reorienta către un nou limbaj.

Cu alte cuvinte, limbajul e poemul în sine. Acolo încep și încap cele mai multe lucruri.

Dacă ar trebui să locuiești într-un poem, care ar fi acela (câteva versuri)?

Aș locui aici, la rece, în spațiul și aerul care vindecă, din poemul *de la anumită distanță pământul nu are nimic de spus:*

klokskap, kunnskap og tenkeevne (prudență, cunoștință și chibzuință)
o atingere aleatorie te trimite
spre munți mușc buzele la
o adiere ușoară să mă vezi aici, așteptând
vezi umbra apropiindu-se acel zâmbet strâns spun *salut*
atunci când îmi auzi pașii cu voce tare în spatele tău
și nimic altceva.
în aceeași noapte planete în retrograd
spectacolul de mătase verde mov rogvaiv în același timp uimitor
& singularitate și expansiunea lumii simțind ninsoarea
respirând pentru doi
în părti egale

Povestește-mi despre rochia ta preferată: cum arată, de ce evenimente se leagă, ce virtuți are?

Rochia mea preferată e albastră, culoarea cristalului cobalt aura, e asimetrică și fluidă. E o rochie foarte dragă mie. Are câțiva ani buni, încă încap în ea. Sper să fie așa și de acum încolo; albastru e culoarea mea preferată, care mă liniștește, care mă camuflează, care mă evaporă. Iar rochia asta mă ascunde și mă dezvăluie.

Cum l-ai cunoscut pe Răzvan Țupa și când ați început să faceți instalații și lecturi figurative?

Pe Răzvan Țupa l-am cunoscut la Ipotești, prin 2008, când eram prin clasa a 11-a. Apoi ne-am revăzut la LicArt. Atunci el a alcătuit o hartă a poeziei, cu creta pe tablă. Era un performance grafic, dar la vremea aceea nu am știut cum să-l numesc. Apoi am vorbit și am descoperit că avem un interes comun pentru benzile desenate și street art. De aici a venit ideea poetică a benzilor desenate, a instalațiilor. Și începe să se solidifice totul din ce în ce mai mult. Încă mai sunt multe de (re)prezentat.

Care sunt legăturile tale poetice cu țările nordice?

Nu aș ști să le definesc. Știu doar că mereu au fost acolo. Și mă caracterizează. Traduc poezie nordică la greu, se vor materializa pe hârtie în viitorul apropiat. Cred ca e o legătură ca un dat, mereu va fi acolo.

Ai scris vreodată despre zenobi?

Încă nu, dar aș scrie cu avânt și mister. Aș merge cu ei în călătorii, deasupra mărilor, i-aș plimba prin ploaie, i-aș picta sau ne-am împrumuta unii altora viziunile și perspectivele. Cred ca ar fi o provocare superbă să scriu despre zenobi. Voi face asta!

Spune-mi două versuri despre vară.

Vara nu prea e anotimpul meu, eu funcționez la rece. Aș defini vara mea cam așa:

Vei ceda la căldură umană,
cele mai frumoase lucruri se întâmplă când zâmbești sau când ești dezbracat

Ce planuri ai cu proza pe care ai scris-o? Când scrii proză și când scrii versuri?

Plănuiesc s-o definitivez cât mai curând, e împrăștiată prin diverse foldere. O să iasă la lumină în curând. Poezie scriu noaptea, mereu noaptea, iar proză când ninge sau când plouă, sau pur și simplu când e frig, să fie mintea la rece.

Cu ce poet (dintre cei clasici) ai pleca într-o călătorie și unde? Pe care l-ai lua la piață?

Cu Henrik Ibsen aș pleca pe urmele lui Edward Munch. Și nu cred că am avea nevoie de prea multe cuvinte sau dezbateri. Cred că orice discuție am inița, ar merge automat. Am (re)clădi totul din cuvinte și sinestezii. Iar la piață l-aș lua pe Clemens Brentano, să pășim lejeri, detașați, în miezul oamenilor.

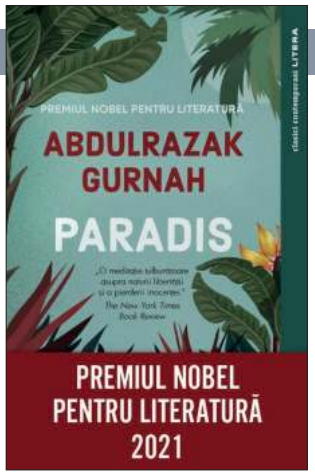

Abdulrazak Gurnah, *Paradis*, traducere din limba engleză și note de Andreea Năstase, Editura Litera, București, 2022.

Nu mă îndoiesc de faptul că majoritatea cititorilor vor fi mișcați de elementele tip bildungsroman, văzând în primul rând în *Paradis* povestea – desigur, tulburătoare – a maturizării forțate a lui Yusuf, un adolescent care, la 12 ani, este invitat de părinți să plece într-o călătorie periculoasă alături de unchiul Aziz. Nu atât din cauza adevăratelor rațiuni ale alegerii ce nu-i aparține nicio secundă (băiatul este, în realitate, un fel de garanție vie pentru datoriile tatălui său), cât din cauza numeroaselor primejdii ce-l pândesc prin mediile traversate, protagonistul transformat în sclav își va resimți plecarea ca o dezrădăcinare dureroasă și chiar ca o ruptură identitară profundă. Una pe care, spre final, și-o va asuma pe deplin și o va percepe aproape corporal: „Dar știa că în inima lui strămutată se formase cu mult timp în urmă un ghem întărit care avea să rămână acolo indiferent unde se ducea, zădărnicind orice plan ar fi urzit ca să-și împlinească viața într-o măsură cât de mică."

Totuși, dincolo de complicațiile istoriei individuale (văzute, bineînțeles, în legătură cu viața micilor comunități pe care Yusuf este silit să le cunoască), prozatorul recent *nobelizat* este interesat să recreeze o întreagă lume, proiectată pe ecranul tulburat al unei Africi măcinate de violențe, maleficii și nedreptăți de tot felul, înzestrate însă cu o imensă poftă de a supraviețui cu *aproape* orice preț. Folosirea adverbului cu rol atenuator mi se pare, atunci când vorbești despre „oamenii de cerneală" pe care romancierul de origine africană îi creează, obligatorie. Pentru că, oricâte forme de abuz (fizic, psihologic, religios, social) ar fi obligate să suporte și să depășească, oricâte suferințe ar fi forțate să îndure și să asimileze, personajele lui Gurnah nu renunță niciodată la credința adevărată, iar cruzimea lipsei totale de speranță le rămâne, în fond, străină. Un roman spectaculos, de o poeticitate aspră, în care tresaltă toate (ne)liniștile, durerile, dar și frumusețile rugoase ale continentului negru. (Emanuela ILIE)

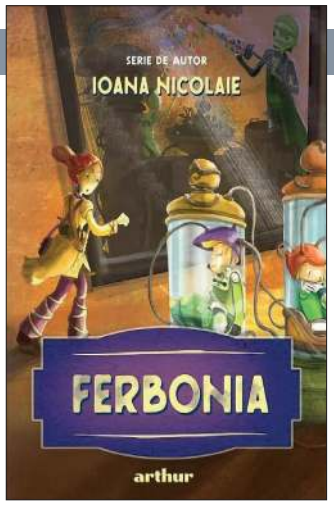

Ioana Nicolaie, *Ferbonia*, Editura Arthur, 2022

Prin *Ferbonia*, Ioana Nicolaie deschide încă o dată, larg, porțile marelui Imperiu al Spunerii, oferind publicului-cititor o năzăreală uimitoare, care se pliază modular pe chiar existența lumii ca reflexie a ficționalității.

Amplul sistem de tubulaturi din ținutul Ferboniei devine locul unor aventuri incredibile, presărate cu umor și multe emoții, dincolo de care Fil, Luvia și Piper descoperă o adevărată comoară: o Bibliotecă de Năzăreli. Romanul se adresează, în egală măsură, copiilor și adulților, captivând nu doar prin subiect, ci și prin scriitura unică a autoarei. Universul romanesc fixează rama unei colecții de povești neobișnuite, dincolo de care *Cuvântul* are existență proprie și deschide orizontul visării. Mizele textului depășesc nivelul unei simple cărți pentru publicul tânăr, urmărind, mai cu seamă, actul creației și plurisemantismul termenului *poveste*.

Într-o lume în care Campionatul de năzăreli devine un centru simbol al vieții, iar năzăritorii niște adevărați artiști, Fil se vede nevoit să își accepte locul în tagma instalatorilor. Alături de animalul său de casă, Piper, și de prietena sa, Luvia, protagonistul trece din poveste în poveste, încercând să descopere cine stă în spatele evenimentelor care amenință să destabilizeze echilibrul Ferboniei. Răpirile năzăritorilor, descoperirea unor sectoare ascunse sau goana după sferele misterioase îi dau romanului un ritm alert, provocând cititorul să se alăture micului ferbonean și să devine parte din năzăreala Ioanei Nicolaie. (Luiza NEGURĂ)

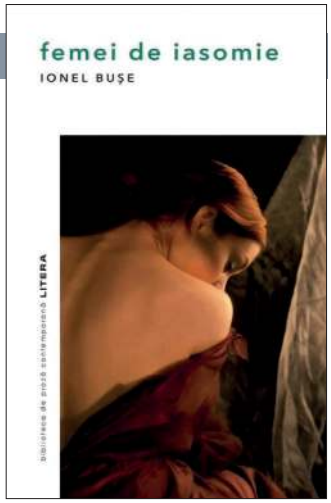

Ionel Bușe, *Femei de iasomie*, Colecția *biblioteca de proză contemporană*, Editura Litera, București, 2022, prefață de Mihai Ene.

Ionel Bușe ne oferă un roman surprinzător și elocvent, *Femei de iasomie*, ce a ocupat locul al III-lea la concursul Primul roman, 2021, organizat de Editura Litera. Volumul frapează prin complexitatea sa, permițând autorului să-și etaleze atributele scriitoricești, antrenate anterior în eseistică, dramaturgie și proză scurtă. Este vorba despre un roman dens în ceea ce privește referințele culturale, filologice și, bineînțeles, filosofice; intertextualitatea abundă, Bușe făcând trimiteri, mai mult sau mai puțin voalate, la nume celebre din literatura universală, precum Dante, Dostoievski ș.a.m.d., cel mai probabil din dorința de a contura și un roman labirintic al literaturii universale. Dincolo de acesta, textul ne prezintă poveștile de dragoste (profunde ori caduce) a lui Orlando, situate într-un context pandemic al realității recente. Deși narațiunea pare în aparență banală și lineară, ea ascunde mecanisme complexe, pe care Ionel Bușe le manevrează cu încredere și seriozitate. În spatele întâmplărilor amoroase, se conturează supratema romanului – „jocul de măști", după cum bine identifică și Mihai Ene în prefața romanului. Avem de-a face, astfel, cu o galerie de personaje bine construite, ce se ascund după imagini „fabricate", în unele cazuri devenind chiar propria identitate. Prin intermediul lor, scriitorul ne propune un periplu narativ printre „florile de iasomie", lovindu-ne de crunta fațetă a iubirii și a bolii. (Răzvan IDRICEANU)

Poveste neterminată

Narcis Amariei

Tastez primele litere. Înainte de acest „tastez primele litere“ era doar o pagină albă la care mă holbez deja de vreo jumătate de oră, fără să-mi vină vreo idee. Nu știu ce va urma. Ar trebui să-mi scriu gândurile. Și le scriu. Mă gândesc pentru cine scriu. Pentru tine? Tu te întrebi acum dacă „pentru tine“ se referă chiar la tine, cititorul, editorul? Oricum ar fi, povestea a început.

Deci uite care-i treaba. Ar trebui să existe un cimitir al poveștilor neterminate, nu crezi? Să mergem acolo și să aprindem o lumânare pentru fiecare încercare ce ar fi putut avea o șansă de glorie! Amin! Sau poate poveștile nu mor niciodată. Rămân suspendate de streașina conștiinței universale ca niște picături de apă. Sau ca niște lacrimi. Când se adună mai multe și devin grele, cad pe pământ. Din ele se nasc apoi povești și mai frumoase, sau poate alte începuturi de povești abandonate, cine știe... Aiurea! O prostie. Uite ce am putut să scriu. O dau în dulcegării ieftine...

Empathy is the ability to share feelings with the others.

Vestea a venit neașteptat, ca trenul ăla din Tailanda, îl știi? Ăla care trece milimetric pe lângă produsele înșirate pe caldarâm:

Vă scriu în legătură cu propunerea de publicare a volumului dumneavoastră pentru care vă mulțumim.

Regretăm, dar consiliul editorial a decis neincluderea acestuia în planul nostru editorial.

Vă așteptăm pe viitor cu eventuale alte propuneri.

Cu cele mai bune gânduri, bla, bla, bla...

Stau deja de ore bune în fața ecranului, cu privirea în gol, obosit de încercările de a aduce povestea pe lume. Poate că nu asta e menirea mea. Sunt un impostor. Ce naiba caut eu printre voi, scriitorii? Nu e drept. Voi v-ați câștigat locul, ați trudit anii de-a rândul, faceți parte din generații literare, iar eu? A cărei generație aparțin? Generația pandemică? Am scris o carte. Una singură. Uitată pe rafturile librăriilor, fără lansare, fără cronici, fără fast.

Degetele încă ating tastele calculatorului și foaia albă așteaptă cu indiferență consecința alegerii mele. Să scriu, să nu scriu. În urechi îmi răsună o frază care vine, parcă, de undeva dintr-un colț îndepărtat al minții: *Nu există destin. Viața înseamnă doar alegeri și consecințe.* Îmi simt gândurile adunate ca într-un ghem: încâlcite, inutile, ca un apendice greu și dureros din care nu reușesc să înțeleg nimic. Știu că, într-un mod absolut fascinant și imposibil de explicat, povestea își va urma cursul firesc, cuvintele se vor înlănțui coerent și vor alcătui un sens. Tu le vei citi și vei crede că și acest început este un construct migălos și atent gândit, dar crede-mă pe cuvânt, nu este!

Dar dacă, oare, tot ce mi se întâmplă, gluma asta cu scrisul, e doar o încercare? Un semn venit de la Dumnezeu, acum, în toamna vieții, menit să mă tăvălească prin mocirla orgoliului? Hm... Și ce bine căzuse, în prag de pensie, un nou început. O eternitate. *Vă așteptăm pe viitor cu eventuale alte propuneri.* Eventuale. Adică nu era suficient să spună simplu, fără echivoc: „cu alte propuneri“. Au simțit nevoia să adauge abjecțiunea asta de „eventuale“. Adică, dacă mai ai puterea să te ridici din pumni, eventual ne mai poți trimite.

Acum, când mi-am făcut curaj să port acest dialog cu tine, simt că ceva remarcabil se va întâmpla. Știu ce gândești, dar nu. Nu e nicio convenție narativă. Sunt eu. Despre mine e vorba, rănile sunt ale mele, idiotule!

Continuare în versiunea online

Poeme. Debut

Fiecare vine cu vocea lui

Lucreția Lixandru

poemele mele mă traversează ca pe o gară
ce-ți stă în drum când te grăbești undeva
și trenul are deja 30 de minute întârziere, 30
de minute ca niște ace care te despart
de omul lângă care ai sta
toate minutele unei vieți omenești

da, sunt poemele și poveștile mele, dar ele
vorbesc de fapt pentru noi toți, nici nu știu
de ce m-au ales tocmai pe mine.
cu toate astea, mustăcesc pe furiș
și-mi pare bine

și, da, poemele mele sunt
și despre tine,
căci altfel ar fi-nsemnat că nu
te-am iubit suficient încât să vreau
să-mi mai amintesc din când în când
de noi

O întâlnire cu Vișniec

Smărăndița-Elena Vasilachi

Primăvara acestui an a fost martora unui adevărat regal teatral. Scena Teatrului Național „Vasile Alecsandri" din Iași a fost gazda unor spectacole care aveau să tragă cortinele de pe sufletele spectatorilor. Una dintre aceste manifestări aulice a constat în punerea în scenă a piesei lui Matei Vișniec, *Istoria comunismului povestită pentru bolnavii mintal*, magistral interpretată de actorii Teatrului din Chișinău, aflați sub Cuvântul regizorului Cristian Hadji-Culea și al scenografului Adrian Suruceanu.

Textul are în centru ideea comunismului ca panaceu administrat, de data aceasta, de Iuri Petrovski, scriitor trimis de către Uniunea Scriitorilor într-un spital unde se află așa-numiții „bolnavi mintal" pentru a-i „vindeca" sau, mai bine zis, pentru a le ameliora maladiile cognitive. Nu întâmplător, Iuri, al cărui rol este, de fapt, acela de a identifica bolnavii care propagă mesaje antirevoluționare, își începe prima „lecție" prin evocarea cuvântului – magic: „*Utopie*. Concentrați-vă bine, este un cuvânt care are o curbă crescătoare… Este ca un cal care se cabrează… *Utopie*… Auziți cum urcă sunetele? Urcă și se risipesc în aer. Totul începe în gura voastră și apoi se termină în neant… *Utoooopiiieee*…" Actorul care îl interpretează pe Iuri, Ghenadie Gâlcă, le vorbește direct „debililor mintal lejeri", în timp ce dinamica gradulă a gesturilor dublează ascensiunea timbrului vocal.

Clasificarea pacienților în „debili lejeri, medii și profunzi" este evidențiată în reprezentarea scenică, acest fapt fiind vizibil prin intermediul costumelor specifice fiecărei categorii în parte.

Ca într-un sac amniotic comun, planul spectatorilor a fost dublat constant de „corul bolnavilor mintal", care apare fulgurant de după pereții încăperilor care devin transparenți, sugerând ideea unei lumi în care cuvântul *intimitate* și-a pierdut completamente autoritatea semantică, făcând loc ubicuității penetrante, care invadează orice formă a încercării de autocunoaștere.

Scenele intercalate în care bolnavii par a fi antrenați într-un joc al hazardului numit „ruleta trecătorilor", pariind pe câteva copeici prezența unei anumite figuri în dreptul ferestrei, ating apogeul în secvența în care personajul numit Nebunul pariază pe Stalin, provocând o serie de reacții vitriolante. Nu după mult timp, în dreptul geamului zimțat, se observă în cadru picioarele lui Stalin și ale unei tinere femei. Prezența acestuia este vag sugerată prin mersul trepidant al actorului care îl interpretează magistral, Sergiu Borș. În Sala Mare a Teatrului de la Iași își face apariția, într-o manieră memorabilă, interpretul lui Stalin a cărui statură se află la antipodul imaginii pe care cititorul și-o crease în timpul lecturii vizavi de postura impozantă a conducătorului.

În ceea ce privește jocul scenic, indicațiile dramaturgului s-au coalizat armonios cu cele ale regizorului, neexistând momente de contradicție între viziunile celor doi. De pildă, în operă, directorul adjunct, Stepan Rozanov este, după cum se observă, bărbat, în timp ce Cristian Hadji-Culea preferă să pună în rolul acestui personaj o femeie, actrița care o interpretează pe Stepanida Rozanova, Angela Ciobanu. Să fie această alegere o metodă prin care se apasă pedala de accelerație a mecanismului de devoalare a paradoxului regimurilor totalitare? Se prea poate. Stepanida Rozanova bea cot la cot vodcă alături de Iuri, mărturisindu-i că ea este cea care a trimis organelor puterii un raport referitor la mișcările antirevoluționare din spital. După patru ani, răspunsul venit din partea celor sesizați se constituie în venirea lui Iuri în Spitalul Central de Boli Mintale de la Moscova. Ceea ce impresionează la interpretarea Angelei Ciobanu este felul în care își asumă masculinitatea personajului lui Vișniec, de la tonul vocii și gesturile fără jumătăți de măsură până la felul în care se impune în interacțiunea cu Iuri. Ireproșabilă a fost și interpretarea Dorianei Zubcu-Marginean, actrița care îi dă viață Katiei Ezova, asistenta de bază a sanatoriului. Admirația dusă la extrem pe care o are față de Iuri este foarte bine redată la nivel gestual. Intrată într-o frenezie erotică pusă pe seama atracției față de Stalin, Katia își dorește să inițieze un act intim cu cel care a avut ocazia să-l privească și să-i strângă mâna „Marelui Stalin".

Un mister l-a reprezentat prezența personajului care, la un moment dat, pare a fi umbra constantă a lui Iuri, asimilată, cel puțin vizual, conștiinței personajului din ultimele scene în care pare că însuși scriitorul devine un alienat.

Cum altfel ar fi putut fi vizionată și trăită *Istoria comunismului povestită pentru bolnavii mintal* dacă nu sub ecourile (pare-se) amorțite ale unei memorii colective comune? Fără îndoială, cei care au urmărit spectacolul montat pe scena ieșeană nu au ocupat doar stalurile, balcoanele sau lojele puse la dispoziție, ci și un loc în garnizoana istoriei mentalităților.

Text complet în versiunea online.

La braț cu Borges

Andrei Simuț

N-o să-ți vină să crezi, dar chiar la prima mea întâlnire cu o carte semnată de Borges am fost convins, la modul irațional (eram prin clasa a noua), că Borges ăsta pare o ficțiune, un nume fictiv, un personaj deci (mă tot întrebam cine e autorul, uitându-mă pe coperta unui volum de-al său). Asta și pentru că atunci nu-mi imaginam că există cineva pe lumea asta care n-ar vrea să scrie un roman și și-ar impune toată viața să scrie proze foarte scurte, dar și pentru că multe dintre aceste proze erau despre autori fictivi și cărți fictive, un fel de bibliotecă alternativă care n-a existat, dar ar fi putut exista, de fapt nici nu știm de unde începe și unde se termină. Faptul că niciunii dintre noi n-am putut citi toate cărțile ne face incapabili să-l verificăm pe acest personaj, să știm în care dintre cele două biblioteci ne aflăm, în cea reală sau în cea alternativ-inexistentă (ca o ucronie, adică toate acele cărți care ar fi putut fi scrise, dar nu au fost). La acea vreme nu citisem *Numele trandafirului* unde există un personaj inspirat de Borges (să zic cel real? – nici acum nu sunt în întregime convins că Borges nu e de fapt decât un personaj, chintesența livrescului din literatură). Deci pe Borges l-aș alege să fac un tur al librăriilor, tocmai pentru că s-ar putea să îmi indice exact cărțile pe care nu le-aș putea găsi în nicio bibliotecă reală.

Po(i)etica feminină în secolul ororilor

Alexandra Ruscanu

Prin „CARTIER de colecție“ observăm o reafirmare a poeziei românești, valorificând nume precum Nichita Stănescu, Mariana Marin, Adela Greceanu, Mariana Codruț, Nora Iuga ș.a.m.d. Ne atrage atenția în special antologia îngrijită de Alina Purcaru și Paula Erizanu, *Un secol de poezie română scrisă de femei. (1945-1989)*, al doilea volum dintr-un proiect poetic bine închegat, ce ne confirmă (încă o dată) că statutul artisticului, perceput cândva drept exclusivist, nu mai aparține (și nu a aparținut niciodată) doar bărbatului.

Volumul a apărut în 2022 (ediție reeditată și adăugită), concentrând în cele 366 de pagini o poetică a autoreferențialității feminine covârșitoare, emoționantă și, pe alocuri, apăsătoare. Printre cele 43 de autoare ce irup în paginile volumului, sunt de menționat atât nume care și-au câștigat deja o notorietate în rândul scriitorilor valoroși pentru cultura română, fiind considerate deja consacrate (Ana Blandiana, Marta Petreu, Mariana Marin, Mariana Codruț, Nina Cassian etc.), cât și numele de scriitoare care cu o vizibilitate mai sau relativ redusă (Gabriela Melinescu, Constanța Buzea ș.a.m.d.), însă cartea urmărește și o recuperare a unor voci lirice feminine „uitate“, precum Eta Boeriu sau Ileana Zubașcu.

Nu este o noutate faptul că scriitura feminină a fost plasată adesea sub stigmatul discursului marcat de un patetism exagerat, emfatic ori sentimental (în sensul depreciativ, desigur). Mai mult, dacă ne referim la o perioadă în care patriarhismul acaparează totalitatea domeniilor de activitate, precum România anilor ’40-’90, remarcăm un raport care se clădește sub semnul concesiei de gen. Astfel, se justifică faptul că în anii comunismului, operele literare semnate de autoare sunt semnificativ reduse comparativ cu cele ale căror autori sunt bărbați. În lumea artei, distribuirea rolurilor este suficient de restrictivă: bărbatul este artistul, în timp ce femeia este muza. În mod evident, acestea nu sunt decât considerații superficiale și futile. Antologia de la Cartier ne-o dovedește.

Relevanța unui astfel de volum ne-o comunică înseși autoarele antologiei în prefață: poezia poetelor care au debutat în perioada 1945-1989 reprezintă o *moștenire* culturală, indispensabilă din două puncte de vedere, aș adăuga eu: pe de o parte, pentru a înțelege ce înseamnă poezia și cum se scria în această etapă sumbră pentru literatură, de pe altă parte, pentru a înțelege ce înseamnă să fii femeie și autoare în anii totalitari.

Remarcabil mi se pare felul în care cele 43 de voci poetice feminine par a fi – și chiar sunt – într-un raport de complementaritate, într-un dialog liric care se sondează cu o imagine fastuoasă și, totodată, mișcătoare a feminității.

******Un secol de poezie română scrisă de femei. (1945-1989),* antologie alcătuită de Alina Purcaru și Paula Erizanu, Cartier, 2022.**

Continuare în versiunea online

Literatura optimistă

Flavia Iosef

Aici, acum, mereu. Ce mod mai bun de a exprima constanța? Încă din titlu, veritabilă gură de aer literar proaspăt, Catherine Isaac ne atrage spre o lectură relaxantă cu și despre concediu.

Nu este nevoie să fim americani, cu numele de Jess și cu un fiu de zece ani pentru a descoperi frumusețile Aquitaniei (la Dordogne), însă nici nu ne putem lăuda cu toții cu stăpânirea de sine a protagonistei. Confruntarea zilnică cu ceea ce ar fi putut fi o frumoasă poveste de dragoste transformă un sejur franțuzesc într-o luptă cu răbdarea și diplomația, iar veștile neplăcute de-acasă contribuie la încordarea generală. Cu toate acestea, Jess reușește să își pună fiul pe primul loc, înfrumusețând două realități familiale atât de triste: abandonul tatălui și boala degenerativă a bunicii materne.

Tonul sincer al naratoarei este plăcut pentru că nu exagerează dramatismul intrinsec al întâmplărilor din viața ei, permițându-și momente de umor și gânduri ce denotă un grad ridicat de empatie. Jess are o viață grea, dar asta nu o împiedică să o ajute pe buna ei prietenă Becky cu problemele de familie. Până și nestatornicul Adam are parte de încurajare din partea mamei copilului său atunci când administrarea proprietății turistice îl copleșește.

Aceeași Jess care își păstrează zâmbetul pe măsură ce asistă la agravarea bolii mamei ei ne arată că, uneori, și lucrurile triste pot lua o turnură neașteptat de fericită. Totul, pe fundalul unui decor îmbietor de vară, unde grădinile nesfârșite și fântânile cu sculpturi adăpostesc atât lacrimi, cât și clipe de maximă fericire.

Până și analepsele ce ne readuc în fața ochilor o Jess adolescentă, marcată de alcoolismul patern, se lasă citite cu ușurință, contribuind cu încă o piesă la portretul femeii puternice (mama protagonistei) din spatele altei femei puternice (Jess). Astfel, ipostaza de bunică se lasă întreruptă de amintirea ipostazei de mamă, conturând

fără încetare detaliile unui model demn de urmat.

Regăsire de vară la Dordogne sau *Aici, acum, mereu*.

NO RA – Femininul norilor (Instalație performativă)

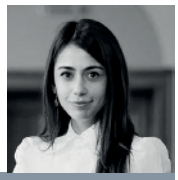

Teodora Iurusciuc

„Viața e făcută să o iei mereu și mereu de la capăt"

24 iunie a fost ziua în care Casa Muzeelor din Iași a găzduit un spectacol inedit, care s-a detașat de alte evenimente de acest fel prin gradul înalt de sensibilitate pe care l-a transmis tânărului public. Fie că o numim *monodramă*, *one woman show* sau *instalație performativă* (variantă pentru care au optat, desigur, organizatorii), spectacolul și-a propus să ajungă la inimile privitorilor printr-o dramatizare fragmentară a romanului Norei Iuga, *Hipodrom* (Polirom, 2020). La închegarea manifestării a contribuit o echipă de oameni devotați până la sânge acestui splendid proiect, un grup de oameni apropiați de autoare și iubitori ai operei sale, printre care se numără Horațiu Mihaiu (regie), Mihai Ignat (dramatizare), Maria Nicola (scenografie), Cinty Ionescu (video design), iar toate s-au întrupat prin talentul actriței Iulia Popescu.

Publicul ieșean s-a bucurat de o altfel de piesă de teatru, care a reușit să cuprindă, prin micile detalii decorative, marile teme și motive ale romanului care pare stingher în orice tipar literar l-am încadra. De ce? Pentru că *Hipodrom* este un conglomerat de specii și subspecii, de emoții și de paradigme care mângâie cititorul, care sondează în sufletul său și-l impregnează cu realismul unei lumi noi, necunoscute. Romanul devine astfel o altfel de oglindă, prin care se zărește o poezie nudă și luminoasă (căci artistul *„trebuie să se dezbrace de propria piele"*), o proză care surprinde atât de veridic preaiubitul și predestinatul Hermannstadt – *„Orașul în care mi-ar plăcea să mor"* –, dar și o multitudine de inserții autoreferențiale, cu caracter biografic, care zdruncină ființa lăuntrică a bietului cititor. Oricine pășește în realitatea romanului privește neputincios cum se derulează în fața lui amintirile marcante ale unei vieți, decupate pentru spectacol de ochiul antrenat și vigilent al dramaturgului Mihai Ignat.

Continuare în versiunea online

Muzeele Bucureștiului

Ficțiunea

Muzeul Municipiului București are în componența sa 12 muzee și case memoriale. S-a afirmat ca un centru informațional, cultural și educațional, centru activ al unei rețele de organizații, construită cu inteligență și imaginație de Adrian Majuru, al cărui nume va rămâne veșnic legat de București.

Pentru comunitățile culturale bucureștene, precum și pentru mediul academic și științific, Muzeul Municipiului București, pe scurt, MMB, este un reper cultural. La Palatul Suțu, lângă Universitate, au loc cele mai

multe întâlniri culturale, între care conferințele de joi dețin un loc important. Urmează Palatul Voievodal Curtea Veche, Muzeul Th. Aman, Muzeul George Severeanu, Colecția de Artă Ligia Pompiliu Macovei și Muzeul Victor Babeș. Ca să nu mai vorbim despre Muzeul Nicolae Minovici, unul dintre cele mai vizitate. Aș mai menționa Muzeul Storck, Casa Memorială Gheorghe Tattarescu, Observatorul Astronomic, Pinacoteca București și, bineînțeles, Muzeul Vârstelor, unic în peisajul cultural românesc, un muzeu de antropologie a cotidianului, plasat în Casa Filipescu- Cesianu, a cărei grădină găzduiește vara evenimente de top și întâlniri memorabile cu artiști, cărturari, intelectuali din varii domenii.

Deznodământul nu contează

Întâlnirile noastre de la Casa Filipescu-Cesianu au luat amploare. Suntem în septembrie, iar seara de miercuri e deja însemnată în calendar, cu cerneala plăcerilor. Încă e frumoasă grădina și încă avem timp de plimbări, mai ales că și polemicile au devenit din ce în ce mai aprinse. Nu uitați, vă așteptăm întotdeauna la ora 19, la un pahar, la o discuție!

Revista aparține Asociației Creatorilor de Ficțiune (ACF)

https://asociatia-creatorilor-de-fictiune.ro

Bulevardul Bălcescu, nr. 7, ap. 3 București.

Este editată de LITERA

© Ficțiunea optm

ISSN 2821 – 7985
ISSN-L 2821 – 7985

REDACȚIA

Editor-șef: Cristina BOGDAN.
Redactori: Mihai ENE, Cătălin D. CONSTANTIN, Doina RUȘTI, Radu ALDULESCU, Emanuela ILIE, Catrinel POPA, Enrique NOGUERAS, Roberto MERLO, Sebastián TEILLIER, Adriana TITIENI IRIMESCU, Ciprian HANDRU, Bianca ZBARCEA, Codruț RADU.

https://optmotive.ro
e-mail: optmotive@gmail.com